

YTTRANDE

Datum
2019-05-20

Sametingets beteckning
Dnr 8.2.1-2019-331

Sámediggi
Sámedigge
Sámiediggi
Saemiedigkie

Utbildningsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remiss, Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar (SOU 2018:83) /U2018/04684/UF

Sametinget anser att det samiska samhällets behov och tillgång på tolkar i de samiska språken bör uppmärksammas med utgångspunkt på språkrättigheterna enligt lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. I ovan nämnda lag anges det samiska folkets rätt till att använda samiska samtidigt som det ålägger det allmänna att i övrigt främja samernas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige.

Det samiska folket ska ges möjlighet att tala sitt eget språk när man samlas till möten och arrangemang, deltagande för de som inte förstår samiska ska möjliggöras genom tolkning, s.k. konferenstolkning. Det finns redan i dag stort behov av konferenstolkning i olika sammanhang och denna tolkning är viktig för att främja användandet av de samiska språken. Att ge möjlighet till tolkning utökar deltagandet och gynnar språklig utveckling och bidrar till att de samiska språken kan användas i flera språkdomäner. Innebörd av skrivningen "tolkning i offentlig sektor" ska när det gäller de samiska språken omfatta även konferenstolkning. Stat, landsting och kommun ska uppmuntras till att använda sig av tolkning vid tillfällen då de samiska språken kan användas, detta för att medverka till att främja språkens utveckling. Att använda sig av begreppet "tolkning inom offentlig sektor" ställer krav på resurser, utbildningsvägar och innebär en kvalitetssäkring. Vid t.ex. samrådsförfarande ska den part som inte förstår samiska tillförsäkra att det finns tolkning på mötet så att samer möjliggörs använda sitt eget språk.

Det är viktigt att resurser och regelverk för tolkning på de samiska språken anpassas till lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk utifrån främjande aspekt. Detta medför att användande av samiska i offentlig sektor får en vidare betydelse än förvaltningslagens skrivning om personer som inte behärskar svenska.

Cujuhus/adress

Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA
Besöksadress: Adolf Hedinsvägen 58
e-post: kansli@sametinget.se
Org.nr.: 202100-4573

Telefovdna/telefon

0980 - 780 30 (växel)

Fáksa/telefax

0980 - 780 31

www.sametinget.se

Det är stort behov av att utbilda nya samiska tolkar och behovet förväntas bli större i utifrån den åldersstruktur hos samiska tolkar som innebär att många kommer att sluta med yrket de kommande åren.

Där Sametinget har ytterligare synpunkter på utredningens förslag redovisas de nedan under respektive numrering av utredningens bedömningar och förslag.

6.8 Utredningens bedömningar och förslag

Sametinget anser att de samiska språken ska tillförsäkras resurser för att säkerställa att det finns relevant tolkutbildning. Det är viktigt ur främjande aspekt¹ att utforma en utbildningsväg för samiska tolkar med en ansvarig utpekad samisk huvudman, t ex Sámiij áhpadusguovdásj (Samernas Utbildningscentrum) i Jokkmokk. Den samiska tolkutbildningen ska ha möjligheter till att uppbära statsbidrag för utbildningarna enligt, förordning (2012:140) om statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk, alternativt att Sametinget tillförs resurser som kan ansökas för ändamålet.

Tolkutbildning för samiska tolkar på högre nivå bör övervägas ske i samnordisk kontext för att säkerställa efterfrågan och tillgång på utbildningen. Ett alltför litet underlag för tolkutbildningen kan begränsa möjlighet att driva densamma.

7.8.3 Tolklag reglerar auktorisation och registerfrågor

Sametinget har i sitt språkpolitiska handlingsprogram² angett att ansvar för auktorisering av samiska tolkar och översättare ska överföras till Sametinget som är den samiska myndighet som leder det samiska språkarbetet. Vid tillkomsten av nuvarande organisation och förordning, som anger ansvar för auktorisering fanns inte Sametinget. Det är därför viktigt att uppgifter och ansvar för samiska frågor successivt förs över till Sametinget, eller i vissa fall, annan samisk institution/myndighet så att samisk kultur- och samhällsliv möjliggörs utveckling.

Sametinget ska tillföras resurser och ansvar för att tillhandahålla register för utbildade och auktoriserade samiska tolkar. Detta är också utifrån allmänhetens förväntningar, det kommer redan nu förfrågningar till Sametinget om tillgängliga tolkar och översättare i de samiska språken. Sametinget har löst detta genom att personer som kan anlitas som tolk eller översättare kan anmäla sig till Sametinget och som sedan publicerar namn och uppgiven kompetens på hemsidan. Publicering idag sker utan kvalitetskontroll på utbildning och auktorisation vilket kan anses negativt.

¹ Med hänvisning till lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, 4 §.

² Beslutad av Sametingets plenum 2016-05-31—06-02.

11.4 Utredningens bedömningar och förslag

Det pågår ett arbete att få till ett samnordiskt organ som ansvarar för de samiska språkens terminologi och normeringar. Det är viktigt ur främjande aspekt att ge förtydligande ansvar och uppdrag till detta kommande samnordiska organ att genomlysas såväl rätts- som sjukvårdsterminologi för att därefter implementera terminologin.

Lars Miguel Utsi

Várre stivraságadoalli / vice styrelseordförande
Giellalávdegotto ságadoalli / Språknämndens ordförande